

Працюємо над розумовим розвитком дошкільника.

Мислення є найважливішою функцією мозку людини. Будь-який вид діяльності не може обійтися без нього. Воно лежить в основі успішного засвоєння нових знань, умінь та навичок. Саме тому важливо сформувати у дошкільнят **основи** образного та логічного мислення ще до того, як вони розпочнуть своє навчання в школі. Внаслідок успішного виконання всіх розвиваючих завдань, дитина набуває ряд практичних навичок.

Комплекс вправ, спрямований на розвиток мислительних операцій дошкільників (вправи є дієвими: із власної практики роботи з дітьми)

1. Вправа „Чарівні перетворення”.

Мета: Спонукаючи дитину, аналізуючи свій життєвий досвід, встановлювати аналогії знайомого – з незнайомим, підводити до здійснення своєрідних умовиводів.

Дітям пропонується уявити, що їх зменшили до розмірів мурашки чарівні ельфи. Вони сідають зручно, розслаблюють м'язи рук та ніг, закривають очі. Поступово зменшуються – і стали маленькими мурашками. А тепер повинні уявити:

- Чого або кого б найбільше боялись?
- Що б найбільше подобалось робити?
- Через який час знову захотілось би стати великими? Чому?

А тепер можна запропонувати дітям перетворитись на велетнів.

- Яке б у вас було улюблене заняття?
- Що б вам не подобалось?
- З ким би вам хотілося б зустрічатись, а з ким - ні?
- Через який час захотілось би знову стати нормального зросту?

2. Вправа „Незвичайні ситуації”.

Мета: Формувати вміння: виділяти та використовувати зв'язки відносин між предметами, явищами, діями, відображати взаємозв'язки причин та наслідків.

Запитайте у дітей, що, на їх думку, стало діятись навкруги і що конкретно зробив би кожен з них, якщо:

- З крана на кухні полився апельсиновий сік.
- З хмари замість дощу почали падати родзинки.
- Люди винайшли таблетки від сну тощо.

7

Про кожну ситуацію скласти невеличку розповідь.

3. Вправа „Складання казки” (за питаннями творчої розповіді на словесній основі).

Мета: розвивати творчу уяву, кмітливість і спостережливість, здібність втілювати замисли, що виникають; спонукаючи дітей використовувати накопичений досвід, враження про оточуючу дійсність при складанні казки.

Хід вправи.

I. **Організація групи до заняття.** (5 – 7 дітей)

II. **Вступна бесіда з дітьми:**

В одному чудовому королівстві, де вічнозелені сади, і сонце ніколи не ховається з початку століть і до нині володарює королева Фантазія. Багато століть вона була щастям для тих, хто її знав, усі її любили і поважали. Серце у королеви було таке полум'яне, що вона кидала свої ласкаві промені далеко за межі свого королівства. Вічно юна і прекрасна королева сходила на землю і чула, що люди тяжко працюють, невесело проводять час у роботі і ... Їм вона приносила кращі дари свого королівства.

Відтоді, як королева Фантазія пройшла по землі, люди стали веселими, щасливими. І ось тепер вона направила на нашу землю свою старшу доньку казки. Казка є сьогодні на нашому занятті. Але вона ще маленька: боязлива і невпевнена, що всі до неї будуть привітні.

Казка розлетілась по кімнаті, заховалась в когось під стільчиком, за ...

А я дуже хочу, щоб казка нас не лякалась, а зрозуміла, що тут її усі люблять. Отже, у нас багато роботи: казку треба знайти і скласти.

III. *Розумова гімнастика.*

- У казці панує добро і зло (показ плакату з похмурою, сердитою хмаринкою і добрим веселим сонечком).

- А хто ще повинен бути у казці? Без чого вона не може існувати? (герої).

- Хто ж ще може бути? Ми дізнаємося про це після такої вправи.

1. **Перетворення.**

Уявіть собі, що ви потрапили у казку і склались такі обставини, що вам потрібно перетворитись на тварину. Поміркуйте і скажіть, на яку б тварину ви б перетворилися. (вправа активізує один з механізмів творчого процесу, при якому відбувається декількаразова переробка проблеми логічними засобами і її перетворення в образну форму).

2. **Вгадай тварину.**

Діти сидять по колу, у психолога в руках картки із зображенням різних тварин. Психолог прикріплює картку на спину одній дитині. Решта дітей повинні зобразити по черзі жестами, яка тварина зображена на картці. Вправа залучає до роботи всіх дітей. Вони повинні шукати найбільш виразні засоби для того, щоб відобразити тварину, яку відгадують.

IV. *Нашим першим героєм у казці є...*

А от на столі в мене заховався тваринка і проситься до казки.

- Довгі вуха, куций хвіст,

Невеличкий сам на зріст.

На городі побував,

Там капусти пожував.

Довгі лапки скік та скік –

Ми погнались, а він втік.

- Діти, хто це? (заєць)

- Візьмемо його у нашу казку? (відповіді дітей)

- Отже, зайчик став героєм нашої казки. Йшов він, йшов і зустрів...(діти придумують своїх персонажів)

Далі складання казки відбувається за такими орієнтовними питаннями:

Хто це був?

Як виглядав?

Де перебував?

Що йому сказали?

Що він відповів?

Що було далі?

Що йому зробили?

Яка була його реакція?

Чим вся ця історія закінчилась?

Потім діти за бажанням переказують зміст казки з допомогою дорослого, а на завершення їм можна запропонувати намалювати казку (фрагмент чи героя, що найбільше сподобались).

4. **Вправа „Позначення”**

Мета: Спонукати дитину позначати усвідомлені способи виконання дій, застосовувати накопичений досвід в процесі розв’язання розумових завдань.

Дітям роздаються предметні картинки. Пропонується подумати і розповісти про свій предмет, щоб всі зрозуміли, що має на увазі той, хто розповідає. Але називати предмет чи слово і жестами показувати неможна. Наприклад, каструля – те, у чому варять суп і т. д.

8

Пропонуємо ряд рекомендацій, яких бажано дотримуватись при виконанні розвиваючих завдань:

- Заохочувати творчу ініціативу дитини: не сварити за помилки і не насміхатися з найбезглуздіших спроб виконати завдання. Адже варто лише один раз насварити дитину за неправильні дії, і вона може більше не захотіти виконувати завдання. Особливо, якщо її дії невдалі, обов'язково потрібно знайти щось таке, за що можна було б її похвалити: сміливість, винахідливість, старанність, акуратність тощо.
- Чималу роль для дитини відіграє форма, в якій відбувається оцінка результатів її діяльності. В основі будь-якої оцінки має бути загальне позитивне ставлення до дитини. Навіть коли дитина зробила помилку у завданні, бажаною формою оцінки має бути така: „Ти діяв дуже добре, але поки що тобі не все вдалося зробити правильно. Та наступного разу ти можеш виконати завдання ще краще, ніж тепер.” Далі важливо вказати дитині на її помилки та на способи виправлення недоліків.
- Необхідно детально аналізувати разом з дитиною всі допущені нею помилки. Бажано, щоб правильну відповідь дитина знаходила хоч і з допомогою дорослого, але самостійно.
Не варто поспішати підказувати спершу потрібно перевірити, чи зрозуміла дитина, що від неї вимагається та хід розв'язання завдання. І якщо, незважаючи на всі спроби, виконати не вдається, можна натякнути, у якому напрямку потрібно рухатись. Правильну відповідь варто говорити, коли всі можливості дитини вичерпано. У повідомленні дитина повинна зрозуміти, чому саме ця, а не інша відповідь, є правильною.
- Більшість дітей не завжди можуть пояснити знайдене ними вирішення через невпевненість у собі або конформність. Тому варто спокійно запитати: „Чому ти так вважаєш?” замість „неправильно, ще краще думай!”
- Якщо дошкільник почав все частіше відволікатись, більше помиляється – це означає, що він втомився. Краще переключити увагу на інший цікавий для нього вид діяльності.
- Намагайтесь уникати примусу типу: „Сідай, будемо займатися, ледацюго!” або „Але ж ти й неухажний, розсіяний” і т. д. Такі виховні впливи сприяють лише формуванню у дитини з раннього віку невпевненості у собі та своїх силах. А це призводить лише до нових і нових невдач. Виникає замкнене коло, вийти з якого самостійно дитина вже не зможе.
- Не забувайте говорити дитині, що вона розумна та здібна!

9